

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De Testamentis. Consilium CCCCXVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98716](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98716)

lib. 11. l. Tres tutores De administ. tutor. cum eorum officium sit individuum, & periculum commune, l. Imperator Ad municip. in exactione tamen & conveniendi facultate primò conveniendus, & excutiendus est, qui administravit, d. l. 1. C. Quo quisque ord. conven. lib. 11. & eo non excusso non potest perveniri ad eos, qui non gesserunt, l. Ex persona C. De probat. d. l. 1. C. Si tut. vel curat. d. l. Imperator.

* Illud quoque quod de dolo, lata culpa, & levi quaritur, expeditum est. Nam de dolo, ac lata culpa, quæ dolo proxima est, l. Quod Nerva D. Depositi, Bened. Capri reg. 78. dubitatio nulla est, l. 2. in fine C. Si tut. vel curat. Et cum Executores testamentorum tutoribus ac curatoribus æquiparentur, ad exemplum illorum, l. Contractus De reg. iur. etiam culpæ levissimæ nomine teneri eos constat, Card. in Clem. 1. nu. 6. De testam. Part. in l. Alio De alimen. & cibis. legat. Per quæ questionibus Venerabilium Dominorum sufficienter respondendum esse existimamus.

De Testamentis.

S Y M M A R I U M.

Legatum pluribus relictum.

1. Voluntas defunctorum potissimum ex verbis colligenda.
2. Coniuncti pro una persona habentur.
3. Legatis decem coniunctim duobus non debentur singulis dena.
4. Dicitur, totidē, numeri, & similitudinis repetitiva est.
5. Mens testatoris ex præcedentibus & sequentibus colligitur.
6. Intellectus l. Liber homo §. Titius De hered. instit.
7. Partis appellatione in dubio dimidium totius intelligitur.
8. Mens ubi certa non attenduntur verba.
9. Notarii declaratio plurimum facit ad probandam voluntatem defuncti.
10. Inducta ad augmentum, diminutionem operari non debent.
11. Clausula codicillaris.
12. Legari potest testis testamentario.

CONSILIUM CCCCXVIII.

EX testamento Honorabilis D. Egidii de Harchies, Decani collegiæ Ecclesiæ Beati Vincentii Sonegiensis duæ proponuntur difficultates. Prior, an in legato ministro, & ancillis relictis, ter viginti floreni annui ac vitales contineantur, an his tantum, ut viginti habeat Martinus de Boesdinghen famulus, & alia viginti Vincentia d' Aerschor, & Ioanna du Four ancillæ conjunctim? Ita enim scripsit testator: Item dictus Dominus testator legavit & ordinavit famulo suo Martino de Boesdinghen viginti Carolinos annuæ pensionis viginti stiveris pro huiusmodi carolino computatis, totidem Vincentiæ d' Aerschor, & Ioanna du Four ancillæ suæ, omnibus dictis, quoad vixerint tantum. * Sed verborum contextum sequendo, cum extrinsecus non appareat de voluntate alia, quam quæ ex verbis ipsis, & eorum potestate colligi potest, l. 3. C. De lib. prater. l. Quoniam indignum C. De testam. nullumque sit mentis nostræ majus testimonium, quam qualitas verborum inspecta, Bald. in c. 1. De testib. & ubi de mente aliquo modo dubitatur, à proprietate verborum non recedatur, l. Non aliter

in princ. De leg. 3. * verius nobis videtur Vincentiam & Ioannam in uno eodemque reddito viginti florenorum conjunctas esse; & in comparatione Martini, cui disjunctim alia viginti solida legata sunt, pro una persona reputari, l. Interdum De hered. inst. l. unica §. his autem vers. si hoc ita C. De caduc. tollen. & multiplicationem legati non esse factam; etiam si alioqui pecunia seu pecuniarius redditus facile sit multiplicabilis, l. Planè §. sed si non corpus De leg. 1. * & pro absurdo, ac velut extra omnem ambiguitatem positum sit, si cum duobus conjunctim unica oratione decem legantur, quis existimet dena; hoc est singulis decem esse legata, l. Si quis testamento De leg. 1. l. 1. §. his ita vers. hoc ita C. De caduc. tollen. sic ut legatum quantitatis duobus conjunctim, intelligatur collectivè, non distributivè: propterea quod talis conjunctio in eandē qualitatem, constituat in concursu legatariorum partes, non quantitatis duplicationem, l. lison in d. l. Si quis testamento. * De quo minus dubitandum est in proposito; propter particulam, Totidem, præpositam; quæ & rei, & numeri repetitiva est, ac similitudinis inductiva, c. Cum dilecta in princ. De confirmat. utili & insti. Tum etiam ex eo, quod utramque legatariorum sub una oratione, uno verbo, atque uno communi appellativo nomine Ancillæ posito conjunxerit, & complexus sit: apertè inde significando, quod viriles tantum partes in hac quantitate legare voluerit, l. Si communis servus de stipul. servor. * & denique quod testator in aliis testamenti clausulis, in conjunctione plurium legatariorum, ubi multiplicationem legatæ quantitatis, & distributionis vim constituere voluit, id per distributivas particulas, expressissime dixerit, veluti in legato quindecim florenorum annuorum Balduino & Nicolao Gobelle fratribus relictis; item in legato consimilium quindecim florenorum Francisco & Philippo de Harchies relictis; additis his verbis, Unicuique eorum: item singulis illorum, Ita ut evidentissimum sit, ejus voluntatem fuisse, non multiplicare, sed conjungere in proximo subiecto legato dictis ancillis facto, quatenus parem declarationem non fecit: cum testatoris mens ex his, quæ in testamento præcedunt vel sequuntur colligi possit, l. Si servus plurium §. ult. de leg. 1.

Posterior difficultas priori similis est; an quia idem testator residuum bonorum suorum reliquit partim pauperibus, partim Iolina sorori suæ & prolibus fratris sui, his verbis, Reliquit partem pauperibus Sonegiensibus, reliquam partem Iolina sorori suæ & prolibus fratris Harchies, tres partes constituendæ erunt; ut unum trientem pauperes, secundum trientem Iolina soror, & tertium proles fratris (quæ hic propter conjunctionem, quæ in appellativo nomine pluraliter prolato latet, pro una personâ reputantur, l. Interdum De hered. insti. an verò duo semisses tantum; quorum unum pauperes, alterum Iolina, cum dictis prolibus habeat, d. l. Planè in fine princ. * Verius autem est, secundum verborum formam propositam, quod pauperes totius residui dimidium seu semissem habeant, & Iolina ac proles fratris alium: eo modo dividendum, ut Iolina illius semissis dimidium (qui est totius residui quarta pars) & restans dimidium dictæ æqualibus portionibus pro numero

numero capitum inter eos dividendum habeant, *l. Liber homo §. Titius De hered. instit.* idque propter causas & rationes in præcedente difficultate adductas.

7 Quibus accedit, quod testator nomine *partis* bis tantum usus sit, & *partis* appellatione in dubio dimidia veniat seu significetur, *l. Nomen filiarum §. portionis de verb. signif.* potissimum quia parte pauperibus relicta, dixerit reliquam partem se relinquere Iolinæ, & prolibus fratribus ita ut restantem tantum partem eis coniunctim reliquisse videatur, hoc est dimidiam: cum per nomen *partis* una dimidia pauperibus fuerit in proximè præcedente clausula relicta, *l. Potest, & ibi Alciat. de verb. signif.* à quâ proprietate sermonis, numquam in dubio est recedendum, *Doct. in l. 2. c. De hered. instit. Alciat. in d. l. Potest in fine.* * Si tamen aliunde coniectura, vel probatio contrariæ voluntatis adferri possit, quod testator in residuo tres æquales partes facere voluerit, & ex illis unam pauperibus legare, non refragatur, quin id sequendum foret, *Alciat. in d. l. Potest in fine;* quia ubicumque constat de mente disponentis expressa, vel præsumptâ, verborum qualitas non attenditur, *l. 3. c. De lib. præter. d. l. Quoniam indignum;* & ubi mens certâ est, de verbis non curatur, *l. Non aliter de leg. 3. l. Labeo. in fine De supellest. legata.* * Ad quam voluntatem probandam plurimum conferet Notarij, qui hanc clausulam ex ore testatoris excepit ac scripsit, declaratio, quod scilicet talis fuerit voluntas testatoris licet errore, aut per inadvertentiam ita scripserit. Recipitur enim huiusmodi Notarij declaratio, si aliquâ præterea probabilitate adiuvetur, *Doct. in l. Errore C. de testam.* Quamvis alioqui in dubio Notarius non præsumatur aliter scripsisse, quam testator nuncupavit, vel dictavit, *Castrens. in d. l. Errore.* Probabilitatem autem faciet, si per idoneos testes (quâvis nemo erit ex ijs, quibus pars residui relicta est, *l. Omnium C. de testam.*) probari posset testatorem dixisse tempore conditi testamenti, vel paulò antè, quod residuum in tres partes æquales divideret: eo enim probato res ut minimum efficietur dubia, ita ut Executores testamenti (quibus dubiorum, quæ ex hoc testamento orientur, declaratio & interpretatio per testatorem permiffa est) officium suum hic exercere poterunt, & declarare tres partes faciendas esse. * Nam ex promissione, quam Executores Capitulo, de se jurisdictioni Capituli submittendo, & rationibus executionis coram Capitulo reddendis, fecerunt, ea potestas nullâ ratione restricta, vel adempta est; cum tendat ad plenissimam testamenti observationem & executionem: ita ut contrarium finem, diminutionem, aut contraventionem operari non debeat, *l. Legata inutiliter De leg. 1.*

8 Si tamen aliunde coniectura, vel probatio contrariæ voluntatis adferri possit, quod testator in residuo tres æquales partes facere voluerit, & ex illis unam pauperibus legare, non refragatur, quin id sequendum foret, *Alciat. in d. l. Potest in fine;* quia ubicumque constat de mente disponentis expressa, vel præsumptâ, verborum qualitas non attenditur, *l. 3. c. De lib. præter. d. l. Quoniam indignum;* & ubi mens certâ est, de verbis non curatur, *l. Non aliter de leg. 3. l. Labeo. in fine De supellest. legata.* * Ad quam voluntatem probandam plurimum conferet Notarij, qui hanc clausulam ex ore testatoris excepit ac scripsit, declaratio, quod scilicet talis fuerit voluntas testatoris licet errore, aut per inadvertentiam ita scripserit. Recipitur enim huiusmodi Notarij declaratio, si aliquâ præterea probabilitate adiuvetur, *Doct. in l. Errore C. de testam.* Quamvis alioqui in dubio Notarius non præsumatur aliter scripsisse, quam testator nuncupavit, vel dictavit, *Castrens. in d. l. Errore.* Probabilitatem autem faciet, si per idoneos testes (quâvis nemo erit ex ijs, quibus pars residui relicta est, *l. Omnium C. de testam.*) probari posset testatorem dixisse tempore conditi testamenti, vel paulò antè, quod residuum in tres partes æquales divideret: eo enim probato res ut minimum efficietur dubia, ita ut Executores testamenti (quibus dubiorum, quæ ex hoc testamento orientur, declaratio & interpretatio per testatorem permiffa est) officium suum hic exercere poterunt, & declarare tres partes faciendas esse. * Nam ex promissione, quam Executores Capitulo, de se jurisdictioni Capituli submittendo, & rationibus executionis coram Capitulo reddendis, fecerunt, ea potestas nullâ ratione restricta, vel adempta est; cum tendat ad plenissimam testamenti observationem & executionem: ita ut contrarium finem, diminutionem, aut contraventionem operari non debeat, *l. Legata inutiliter De leg. 1.*

9 Quod extra propositum quæritur, quid operetur clausula codicillaris testamento appolita, satis manifestum est: tendit enim ea clausula ad huius extremæ voluntatis maiorem stabilitatem; ut si jure testamenti sollemnis stare non possit, stet saltem & valeat jure codicillorum, *l. ult. §. illud C. de codicillis.* Sed tamen hic supervacua est; ob id, quod testamentum hoc jure testamenti perfecti stare possit; cum sit confectum secundum nunc Conf. Wamef. Tom. II.

10 Quod extra propositum quæritur, quid operetur clausula codicillaris testamento appolita, satis manifestum est: tendit enim ea clausula ad huius extremæ voluntatis maiorem stabilitatem; ut si jure testamenti sollemnis stare non possit, stet saltem & valeat jure codicillorum, *l. ult. §. illud C. de codicillis.* Sed tamen hic supervacua est; ob id, quod testamentum hoc jure testamenti perfecti stare possit; cum sit confectum secundum nunc Conf. Wamef. Tom. II.

obtinentem in his regionibus consuetudinem, coram Notario & duobus testibus. * Quorum quidem testium alterum, Martinum Bockdingen nihil nocet esse legatarium in eodem testamento scriptum; quia legatarius potest in testamento testis esse; & testis testamentario legari; quod nullam dubitationem habet, §. *legatarij inst. de testam. l. Dictantibus C. eod. tit. l. si quis ita scripserit de reb. dub.*

De Testamentis.

SUMMARIVM.

Legatum incertæ personæ.

1. Legatum famulo testatoris, cui debeat.
2. Meum pronomen in testamento quod tempus respiciat.
3. Persona incerta relicta, an & cui debeat.
4. Intellectus l. Legatis servis §. 1. de legat. 3.
5. Intellectus l. Titia De manumiss. testam.

CONSILIUM CCCCXIX.

In testamento Eximij Domini Joannis Croekart, Sacræ Theologiæ professoris, inter alia sunt hæc verba scripta: *Minister habeat optimam vestem Ancilla proximam.* Hic testator tempore mortis suæ per calamitates & infelicitatem horum temporum dimissâ familiâ, neque ministrum, neque ancillam habuit. Quæritur, an hoc legatum pro caduco, vel non scripto sit; an verò debeat illis, qui tempore conditi testamenti minister & ancilla erant, sed diu ante mortem tales esse desierant?

Ex indice seu repertorio Bertachini, in verb. *Legatum incertæ personæ*, in V. *Legatum generaliter versic. 9.* profertur, quod legatum famulis meis, debeat his, qui in eo officio seu ministerio fuerunt apud testatorem tempore scripti testamenti; etiam si tempore mortis tales esse desierint. Sed verius esse puto hoc legatum, velut caducum factum, nec famulo, nec ancillæ deberi; ob id, quod tam indeterminata seu indefinita verborum pronuntiatio, nullâ ratione ex adiuncto aliquo relata ad tempus præsens, & multo minùs non expresso nomine proprio famuli, vel ancillæ, vel ante, vel post hanc qualitatem ministerij, ut inde sciri possit, an pro demonstratione, an pro causa finali ministerij, mentio sit adiecta, referri debeat ad futurum tempus: quasi testator animo suo subiecerit illum ministrum, illamque ancillam, quæ illi tempore cedentis legati ministrarent. Prout etiam eodem fine, eademque intentione indeterminatè ipsdem legavit, ministro optimam vestem, ancillæ proximam; non specificando aut declarando quâ, eamne, quam tunc habebat, cum testamentum faceret, an quam habiturus erat tempore mortis: ut magis verosimile sit eam legasse, quam optimam cum moreretur relinqueret.

* Aliter quàm si dixisset, *Minister meus, ancilla mea, habeat optimam & proximam vestem meam:* nam hoc casu verum esset, non tempus mortis, sed tempus testamenti scripti inspicendum esse: nimirum, quia hoc pronomen, *meum*, præsens, non futurum tempus ostendit, *l. Si ita de auro & arg. leg. & ibi Bart.* non tantum quo ad res legatas, verum etiam quoad personas legato honoratas sub aliqua